

DIREKTIVA 2003/54/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 26. lipnja 2003.

o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i ukinutoj Direktivi 96/92/EZ

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 47, stavak 2. te
članke 55. i 95,

uzimajući u obzir prijedloge Komisije¹,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i socijalnog odbora Europskih zajednica²,

nakon savjetovanja s Odborom regija,

djelujući u skladu s postupkom predviđenim u članku 251. Ugovora³,

budući da:

1. Direktiva 96/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 1996. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije⁴ je značajno doprinijela stvaranju unutarnjeg tržišta električne energije;
2. iskustvo u provedbi ove Direktive pokazuje prednosti unutarnjeg tržišta električne energije u smislu povećanja učinkovitosti, smanjenja cijena, višeg standarda usluge i povećane konkurentnosti. Prisutni su, međutim, značajni nedostaci te razne mogućnosti poboljšanja poslovanja tržišta, potrebne su konkretne odredbe koje će osigurati ravnopravne uvjete proizvodnje te smanjiti rizik od tržišne dominacije i pljačkaškog ponašanja, osiguravajući nediskriminirajuće tarife prijenosa i distribucije objavljivanjem tarifa za pristup mreži prije njihova stupanja na snagu, i osiguravajući zaštitu prava malih i ugroženih potrošača, dostupnost podataka o izvorima za proizvodnju električne energije te njihovim učincima gdje je to moguće;
3. Europsko vijeće je na sastanku u Lisabonu 23.-24. ožujka 2000. pozvalo na brzo popunjavanje unutarnjeg tržišta u sektorima za električnu energiju i plin te na ubranu liberalizaciju tih sektora kako bi se stvorilo u potpunosti operativno unutarnje tržište. Europski parlament je u Rezoluciji od 6. srpnja 2000, na temelju drugog izvješća Komisije o liberalizaciji tržišta energijom, zatražio od Komisije da usvoji detaljni raspored ostvarivanja točno definiranih ciljeva radi postupne, ali potpune liberalizacije tržišta energijom;
4. slobode garantirane Ugovorom - slobodno kretanje roba, sloboda pružanja usluga i sloboda poslovnog nastana - ostvarive su jedino u potpuno otvorenom tržištu koje omogućava slobodan odabir dobavljača i slobodnu dostavu potrošačima;

¹ SL EZ br. C 240 E, 28. 8. 2001, str. 60, i SL EZ br. C 227 E, 24. 9. 2002, str. 393.

² SL EZ br. C 36, 8. 2. 2002, str. 10.

³ Mišljenje Europskog parlamenta od 13. ožujka 2002. (SL EZ br. C 47 E, 27. 2. 2003, str. 350.), Zajedničko stajalište Vijeća od 3. veljače 2003 (SL EZ br. C 50 E, 4.3.2003, str. 15) i Odluka Europskog parlamenta od 4. lipnja 2003 (zasad nije objavljeno u Službenom listu).

⁴ SL EZ br. L 27, 30. 1. 1997, str. 20.

5. glavne prepreke u ostvarivanju potpuno operativnog i konkurentnog unutarnjeg tržišta odnose se, između ostalog, na pitanje pristupa mreži tarifnih modela i razlika u stupnju otvorenosti tržišta između država članica;
6. radi omogućavanja uspješnog tržišnog natjecanja pristup mreži mora biti nediskriminirajući, transparentan i po pravednoj cijeni;
7. operator sustava prijenosa ili distribucije mora imati osiguran nediskriminirajući pristup mreži kako bi se popunilo unutarnje tržište električne energije. Operator sustava prijenosa ili distribucije može obuhvaćati više tvrtki;
8. radi osiguranja učinkovitog i nediskriminirajućeg pristupa mreži, prienos i distribuciju moraju izvoditi zakonski odvojena tijela u slučaju da su poduzeća vertikalno integrirana. Komisija treba ocijeniti mjere jednakog učinka, poduzete od država članica radi ostvarivanja zadanog cilja, te podnijeti prijedloge izmjena i dopuna ove Direktive gdje je to potrebno. Operatori sustava prijenosa i distribucije također moraju imati stvarno pravo odlučivanja o sredstvima koja su nužna za održavanje, pogon i razvoj mreža, u slučaju da vertikalno integrirano poduzeće posjeduje i upravlja tim sredstvima. Neovisnost operatora sustava prijenosa i distribucije mora biti zajamčena, osobito u odnosu na interese proizvođača i dobavljača. Stoga je potrebno osigurati neovisne upravljačke strukture između operatora sustava prijenosa i distribucije te proizvođača/dobavljača.

Važno je međutim razlikovati ovakvu zakonsku odvojenost i odvojenost vlasništva. Zakonska odvojenost ne podrazumijeva promjenu vlasništva nad sredstvima i ništa ne sprečava da se slični ili identični uvjeti zapošljavanja primjenjuju u cijelom vertikalno integriranom poduzeću. Međutim, nediskriminirajući proces donošenja odluka osigurava se kroz organizacijske mjere koje se odnose na neovisnost odgovornih za donošenje odluka;

9. u slučaju malih sustava, operatori prienosnog sustava (TSOs) povezani s malim sustavima moraju osigurati pribavljanje pomoćnih usluga;
10. ova Direktiva se ne bavi pitanjima vlasništva, podsjeća se da u slučaju poduzeća koje izvodi prienos ili distribuciju i koje je zakonski odvojeno od poduzeća proizvođača i/ili dobavljača, određeni operator sustava može biti isto poduzeće koje posjeduje infrastrukturu;
11. da bi se izbjeglo nerazmjerno financijsko i administrativno opterećenje malih distribucijskih poduzeća, države članice trebaju izuzeti, gdje je nužno, takva poduzeća od zahtjeva za zakonskom odvojenosti;
12. postupci autorizacije ne smiju izazvati administrativno opterećenje koje je nerazmjerno s veličinom i potencijalnim učinkom proizvođača električne energije;
13. trebaju se poduzeti daljnje mjere radi osiguranja transparentnih i nediskriminirajućih tarifa za pristup mreži. Te se tarife trebaju primjenjivati na sve korisnike po nediskriminirajućim uvjetima;
14. države članice i, gdje je potrebno, nacionalna regulatorna tijela, pridonose stvaranju homogenih uvjeta i jednakog stupnja povlaštenosti na cijelom unutarnjem tržištu kako bi se olakšalo sklapanje ugovora s poduzećem osnovanim u jednoj državi članici, a koje opskrbljuje električnom energijom povlaštene kupce u drugoj državi članici;

15. učinkovita regulacija izvršena od strane jednog ili više nacionalnih regulatornih tijela, važan je faktor garancije nediskriminirajućeg pristupa mreži. Države članice određuju funkcije, nadležnosti i administrativne ovlasti regulatorskih tijela. Važno je da regulatorna tijela u svim državama članicama imaju jednaki minimalni skup nadležnosti. Tijela imaju nadležnost za utvrđivanje ili odobravanje tarifa, ili barem glavnih metodologija po kojima se izračunavaju tarife prijenosa i distribucije. Tarife se objavljuju prije njihova stupanja na snagu kako bi se izbjegle najasnoće te skupe i dugotrajne rasprave;
16. Komisija je naznačila svoju namjeru za osnivanjem Europske regulatorne skupine za električnu energiju i plin, koja će predstavljati prikladni nadzorni mehanizam za poticanje suradnje i koordinacije nacionalnih regulatornih tijela radi promicanja razvoja unutarnjeg tržišta električne energije i plina te kako bi doprinijela dosljednoj primjeni, u svim državama članicama, odredaba utvrđenih ovom Direktivom i Direktivom 2003/55/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. u vezi sa zajedničkim propisima za unutarnje tržište prirodnim plinom¹ i Uredbom (EZ-a) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima pristupa mreži kod međugranične razmjene električne energije²;
17. kako bi se svim tržišnim sudionicima, uključujući novopridošlim, osigurao učinkovit pristup tržištu, potrebni su nediskriminirajući mehanizmi ravnoteže koji su sukladni troškovima. Čim tržište električne energije postane dovoljno likvidno, potrebno je uspostaviti transparentne tržišne mehanizme opskrbe i kupnje električne energije, koja je potrebna u okviru zahtjeva za ravnotežom. U odsutnosti likvidnog tržišta, nacionalna regulatorna tijela imaju aktivnu ulogu u osiguranju nediskriminirajućih tarifa sukladno troškovima. U isto vrijeme, trebaju se osigurati odgovarajući poticaji kako bi se ujednačili unosi i izlazi električne energije bez da se sistem dovede u opasnost;
18. nacionalna regulatorna tijela utvrđuju ili odobravaju tarife ili glavne metodologije po kojima se izračunavaju tarife, na temelju prijedloga operatora sustava prijenosa ili distribucije ili na temelju prijedloga dogovorenog između operatora i korisnika mreže. Nacionalna regulatorna tijela trebaju osigurati nediskriminirajuće tarife sukladno troškovima u izvršavanju ovih zadaća i trebaju voditi računa o izbjegavanju dugoročnih marginalnih troškova pomoću mjera distribuirane proizvodnje i upravljanja potražnjom;
19. cjelokupna industrija i trgovina Zajednice, uključujući mala i srednja poduzeća, i svi građani Zajednice koji uživaju ekonomske prednosti unutarnjeg tržišta trebaju, također, imati visoki stupanj zaštite potrošača, dok kućanstva i mala poduzeća, gdje države članice smatraju potrebnim, trebaju osobito uživati garancije javne usluge posebno kada se radi o sigurnosti opskrbe i razumnim tarifama iz razloga pravednosti i konkurentnosti te indirektno radi zapošljavanja;
20. potrošači električne energije su slobodni izabrati svog dobavljača. Ipak, popunjavanje unutarnjeg tržišta treba biti postupno provedeno kako bi se industrija prilagodila i osigurala odgovarajuće mjere i sustave zaštite potrošača te kako bi se osiguralo njihovo stvarno i učinkovito pravo da izaberu svog dobavljača;
21. postupno otvaranje tržišta prema punom tržišnom natjecanju treba u najkraćem roku ukloniti razlike među državama članicama. Provedba ove Direktive treba biti transparentna i jasna;

¹ V. SL EZ, str. 57.

² V. SL EZ, str. 1.

22. gotovo sve države članice su odlučile osigurati tržišno natjecanje u proizvodnji električne energije kroz transparentan postupak autorizacije. Međutim, države članice trebaju omogućiti povećanje sigurnosti opskrbe provođenjem postupka za nadmetanje ili istovjetnog postupka, u slučaju da se kroz postupak autorizacije ne osigura dovoljan kapacitet proizvodnje električne energije. U vidu interesa za zaštitu okoliša i promicanja novih nastajućih tehnologija, države članice imaju mogućnost provođenja javnog nadmetanja za nove kapacitete na temelju objavljenih kriterija. Novi kapacitet, između ostalog, uključuje obnovljive izvore energije i kombiniranu proizvodnju toplinske energije i snage (CHP);
23. radi sigurnosti opskrbe države članice trebaju pojedinačno pratiti ravnotežu između opskrbe i potražnje te sastaviti izvješće o situaciji na razini Zajednice vodeći računa o veznom kapacitetu. Praćenje se treba provesti dovoljno rano kako bi se pravovremeno poduzele prikladne mjere u slučaju da je sigurnost opskrbe ugrožena. Izgradnja i održavanje nužne mrežne infrastrukture, uključujući vezni kapacitet, trebaju dodatno osigurati stabilnu opskrbu električnom energijom. Održavanje i izgradnja nužne mrežne infrastrukture, uključujući vezni kapacitet i decentraliziranu proizvodnju električne energije, su važni elementi u osiguranju stabilne opskrbe električnom energijom;
24. države članice trebaju kućanstvima i malim poduzećima, gdje se smatra potrebnim, osigurati pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete po jasno usporedivim, transparentnim i razumnim cijenama. Radi osiguranja visokog standarda javne usluge u Zajednici, države članice trebaju redovito obavještavati Komisiju o svim mjerama poduzetim u ostvarivanju ciljeva ove Direktive. Komisija treba redovito objavljivati izvješće u kojem analizira mjere za ostvarivanje ciljeva javne usluge, poduzete na nacionalnoj razini i uspoređuje njihovu učinkovitost s namjerom da uputi preporuke u vezi mjera koje se trebaju poduzeti na nacionalnoj razini kako bi se dosegli visoki standardi javne usluge. Države članice trebaju poduzeti nužne mjere u zaštiti ugroženih potrošača u kontekstu unutarnjeg tržišta električne energije. Te se mjere mogu razlikovati s obzirom na posebne okolnosti pojedine države članice i mogu uključivati posebne mjere u vezi s plaćanjem računa električne energije ili općenite mjere poduzete u sustavu socijalne sigurnosti. Mjere osiguranja opće usluge mogu se razlikovati ovisno o kućanstvima i malim poduzećima, kada se ta usluga pruža i ovim posljednjima;
25. Komisija je naznačila svoju namjeru poduzimanja inicijativa posebno u području primjene odredaba o obaveznoj etiketi, a osobito u vezi s načinom na koji informacije o učinku na okoliš, u smislu ispuštanja CO₂ i radioaktivnog otpada kao posljedica proizvodnje električne energije iz različitih izvora, mogu postati raspoložive na transparentan, lako dostupan i usporediv način u cijeloj Europskoj uniji te kako se mogu pojednostaviti mjere kontrole ispravnosti informacija danih od strane dobavljača;
26. temeljni uvjet ove Direktive je poštivanje obveza javne usluge te je ovdje važno odrediti zajedničke minimalne standarde koje će poštivati sve države članice, a koji vode računa o zajedničkoj zaštiti, sigurnosti opskrbe, zaštiti okoliša i ravnopravnom tržišnom natjecanju u svim državama članicama. Obveze javne usluge trebaju se tumačiti na nacionalnoj razini uzimajući u obzir nacionalne okolnosti, ali su podložne zakonu Zajednice;
27. države članice mogu imenovati dobavljača kao posljednje sredstvo. Taj dobavljač može biti prodajni odjel vertikalno integriranog poduzeća koje istovremeno izvodi poslove distribucije, pod uvjetom da ispunjava zahtjeve ove Direktive za odvojenošću,

28. mjere koje države članice provode u ostvarivanju ciljeva socijalne i ekonomske kohezije mogu uključivati odgovarajuće ekonomske poticaje, koristeći sva postojeća nacionalna sredstva i sredstva Zajednice. Ta sredstva uključuju mehanizme pouzdanosti koji jamče potrebna ulaganja
29. u skladu s člankom 88, stavkom 3. Ugovora, države članice su obavezne obavijestiti Komisiju u kojem obimu mjere poduzete za ispunjenje obveza javne usluge predstavljaju oblik državne pomoći naznačene u članku 87, stavku 1. Ugovora;
30. zahtjev za obavještanjem Komisije o uskraćivanju autorizacije za gradnju novih proizvodnih kapaciteta pokazao se nepotrebnim administrativnim opterećenjem i stoga se razrješuje;
31. Zajednica može usvojiti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti, kako je utvrđeno u članku 5. Ugovora budući da se predloženi ciljevi, točnije stvaranje potpuno operativnog unutarnjeg tržišta električne energije u kojem prevladava zdrava konkurencija, ne mogu zadovoljavajuće ispuniti od strane država članica, ali se iz razloga veličine i učinka djelovanja mogu bolje ispuniti na razini Zajednice. U skladu s načelom proporcionalnosti, kako je utvrđeno u tom članku, ova Direktiva obuhvaća samo ono što je nužno potrebno za ostvarivanje ciljeva;
32. u svjetlu iskustva stečenog provedbom Direktive Vijeća 90/547/EEZ od 29. listopada 1990. o prijenosu električne energije kroz dalekovodnu električnu mrežu¹, trebaju se poduzeti mjere radi osiguranja homogenog i nediskriminirajućeg pristupa prijenosu, uključujući prekogranični protok električne energije između država članica. Radi osiguranja homogenosti u tretiranju pristupa električnoj mreži kao i u slučaju tranzita, ta Direktiva se ukida;
33. u skladu s ciljevima izmjena i dopuna Direktive 96/92/EZ radi jasnoće i racionalizacije poželjno je preinačiti spomenute odredbe;
34. ova Direktiva poštuje temeljna prava i načela posebno priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I

OPSEG I DEFINICIJE

Članak 1.

Opseg

Ova Direktiva uvodi zajednička pravila o proizvodnji, prijenosu, distribuciji i opskrbi električne energije. Određuje pravila koja se odnose na organizaciju i djelovanje elektroenergetskog sektora, pristup tržištu, kriterije i postupke javnog nadmetanja te davanje autorizacije i vođenje sustava.

Članak 2.

¹ SL EZ br. L 313, 13. 11. 1990, str. 30. Direktive nakon zadnje izmjene i dopune Direktivom Komisije 98/75/EZ (SL EZ br. L 276, 13. 10. 1998, str. 9.).

Definicije

U svrhu ove Direktive:

1. "proizvodnja" označuje proizvodnju električne energije;
2. "proizvođač" označuje fizičku ili pravnu osobu koja proizvodi električnu energiju;
3. "prijenos" označuje prijenos električne energije u sustavu veza vrlo visokog i visokog napona radi dostave krajnjim potrošačima ili distributerima, ali ne uključuje nabavu;
4. "operator sustava prijenosa" označuje fizičku ili pravnu osobu odgovornu za pogon, održavanje i, ukoliko je potrebno, razvoj prijenosnog sustava na određenom području i, gdje je izvedivo, njegovih veza s drugim sustavima te za osiguranje dugoročne pouzdanosti sustava da odgovori na razumnu potražnju za prijenosom električne energije;
5. "distribucija" označuje prijenos električne energije u sustavu visokog, srednjeg i niskog napona radi dostave potrošačima, ali ne uključuje nabavu;
6. "operator sustava distribucije" označuje fizičku ili pravnu osobu odgovornu za pogon, održavanje i, ukoliko je potrebno, razvoj distribucijskog sustava na određenom području i, gdje je izvedivo, njegovih veza s drugim sustavima te za osiguranje dugoročne pouzdanosti sustava da odgovori na razumnu potražnju za distribucijom električne energije;
7. "potrošači" označuju velike i krajnje potrošače električne energije;
8. "veliki potrošači" označuju svaku fizičku ili pravnu osobu koja kupuje električnu energiju radi preprodaje unutar ili izvan sustava u kojem ima poslovni nastan;
9. "krajnji potrošači" označuju korisnike koji kupuju električnu energiju za vlastitu uporabu;
10. "kućanstvo" označuje korisnike koji kupuju električnu energiju za uporabu u vlastitom kućanstvu, isključujući trgovačke ili profesionalne djelatnosti;
11. "poduzetnici" označuju svaku fizičku ili pravnu osobu koja kupuje električnu energiju koja nije za uporabu u vlastitom kućanstvu, a uključuje proizvođače i velike korisnike;
12. "povlašteni kupci" označuju korisnike koji kupuju električnu energiju od dobavljača po vlastitom izboru u skladu s člankom 21. ove Direktive;
13. "veze" označuju opremu koja povezuje elektroenergetske sustave;
14. "povezani sustav" označuje više prijenosnih i distribucijskih sustava međusobno povezanih jednom ili više veza;
15. "izravna linija" označuje električni vod koji povezuje izolirano mjesto proizvodnje s izoliranim potrošačem ili električni vod koji povezuje proizvođača električne energije s dobavljačem koji izravno opskrbljuje vlastite prostore, društva-kćeri i povlaštene kupce;
16. "ekonomska prednost" označuje rangiranje opskrbe električnom energijom prema ekonomskim kriterijima;

17. "pomoćne usluge" označuju sve usluge potrebne za djelovanje sustava prijenosa ili distribucije;
18. "korisnici sustava" označuju svaku fizičku ili pravnu osobu koja opskrbljuje ili je opskrbljena preko sustava prijenosa ili distribucije;
19. "opskrba" označuje prodaju, uključujući preprodaju, električne energije potrošačima;
20. "integrirano elektroenergetsko poduzeće" označuje vertikalno ili horizontalno integrirano poduzeće;
21. "vertikalno integrirano poduzeće" označuje poduzeće ili grupu poduzeća čiji su međusobni odnosi određeni člankom 3, stavkom 3. Uredbe Vijeća (EEZ) br.4064/89 od 21. prosinca 1989. o kontroli spajanja trgovačkih društava¹ i u slučaju kada dotično poduzeće/grupa izvodi barem jedan posao prijenosa ili distribucije i barem jedan posao proizvodnje ili opskrbe električne energije;
22. "povezano poduzeće" označuje udružena poduzeća u smislu članka 41. sedme Direktive Vijeća 83/349/EEZ od 13. lipnja 1983. koji se temelji na članku 44, stavku 2, točki g)* Ugovora o objedinjenju računa², i/ili pridružena poduzeća u smislu njegova članka 33, stavka 1. i/ili poduzeća koja pripadaju istim dioničarima;
23. "horizontalno integrirano poduzeće" označuje poduzeće koje izvodi barem jedan posao proizvodnje radi prodaje, prijenosa, distribucije, opskrbe ili neke druge aktivnosti koja nije povezana s električnom energijom;
24. "proces javnog nadmetanja" označuje proces kojim se planirani dodatni zahtjevi i zamjenski kapaciteti osiguravaju opskrbom od strane novog ili postojećeg proizvođača;
25. "dugoročno planiranje" označuje planiranje dugoročnog ulaganja u proizvodnju, prienos i distribuciju s namjerom da se zadovolji potražnja za električnom energijom i potrošačima osigura opskrba;
26. "mali izolirani sustav" označuje sustav čija je potrošnja 1996. bila manja od 3000 GWh, a manje od 5% godišnje potrošnje je osigurano kroz povezanost s drugim sustavima;
27. "mikro izolirani sustav" označuje sustav čija je potrošnja 1996. bila manja od 500 GWh, a gdje nema povezanosti s drugim sustavima;
28. "sigurnost" označuje sigurnu opskrbu i nabavu električne energije te tehničku sigurnost;
29. "energetska učinkovitost /upravljanje potražnjom" označuje globalni ili integrirani pristup s ciljem utjecanja na količinu i vrijeme potrošnje kako bi se smanjila potrošnja primarne energije i vršno opterećenje, dajući prednost ulaganjima u mjere energetske učinkovitosti ili druge mjere kao što su ugovori o neprekidnoj opskrbi ili ulaganjima u povećanje

¹ SL EZ br. L 395, 30. 12. 1989, str. 1. Uredbe nakon zadnje izmjene i dopune Uredbom (EZ) br. 1310/97 (SL EZ br. L 180, 9. 7. 1997, str. 1.).

* Naziv Direktive 83/349/EEZ je prilagođen vodeći računa o izmjeni brojeva članaka Ugovora o osnivanju Europske zajednice u skladu s člankom 12. Amsterdamskog ugovora; izvorna uputa se odnosi na članak 54, stavak3, točkug.

² SL Ez br. L 193, 18. 7. 1983, str 1. Direktive nakon zadnje izmjene i dopune Direktivom 2001/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL EZ br. L 283, 27. 10. 2001, str. 28.).

proizvodnih kapaciteta, ukoliko su isti najučinkovitija i najisplativija opcija, vodeći računa o pozitivnom učinku na okoliš smanjenjem energetske potrošnje, sigurnosti opskrbe i odgovarajućim troškovima distribucije;

30. "obnovljivi izvori energije" označuju obnovljive nefosilne izvore energije (snaga vjetra, solarna energija, geotermalni izvori, snaga valova i plime, hidroenergija, biomasa, plin s odlagališta, kanalizacijski plin i bioplinovi);
31. "distribuirana proizvodnja" označuje proizvodna postrojenja povezana s distribucijskim sustavom.

POGLAVLJE II

OPĆA PRAVILA ORGANIZACIJE SEKTORA

Članak 3.

Obveze javne usluge i zaštita potrošača

1. Na temelju institucionalne organizacije i u skladu s načelom supsidijarnosti države članice osiguravaju, ne dovodeći u pitanje stavak 2, da elektroenergetska poduzeća posluju prema načelima ove Direktive kako bi se stvorilo konkurentno, sigurno i ekološki održivo tržište električne energije te ne prave razliku između poduzeća u pitanjima prava i obveza.
2. Uzimajući u obzir relevantne odredbe Ugovora, a posebno njegov članak 86, poduzećima koja posluju u elektroenergetskom sektoru države članice mogu u općem ekonomskom interesu nametnuti obveze javne usluge koje se mogu odnositi na sigurnost, uključujući sigurnost, regularnost, kvalitetu i cijenu opskrbe, na zaštitu okoliša, uključujući energetske učinkovitost i zaštitu podneblja. Te obveze su jasno definirane, transparentne, nediskriminirajuće, provjerljive i elektroenergetskim poduzećima Europske zajednice jamče ravnopravnost pristupa nacionalnim potrošačima. Što se tiče sigurnosti opskrbe, energetske učinkovitosti/upravljanja potražnjom i ispunjavanja ekoloških ciljeva, kako je navedeno u ovom stavku, države članice mogu omogućiti provedbu dugoročnih planova vodeći računa o mogućnosti da treća strana zatraži pristup sustavu.
3. Države članice osiguravaju svim kućanstvima i, gdje se smatra potrebnim, malim poduzećima (uglavnom poduzećima s manje od 50 zaposlenika i godišnjim prometom ili bilancom koja ne prelazi 10 milijuna eura) korištenje opće usluge tj. prava na opskrbu električnom energijom određene kvalitete unutar njihovog teritorija po razumnim, lako i jasno usporedivim te transparentnim cijenama. Radi osiguranja pružanja opće usluge države članice mogu imenovati dobavljača kao posljednje sredstvo. Države članice distribucijskim kompanijama nameću obvezu povezivanja potrošača s dalekovodnom električnom mrežom po uvjetima i tarifama utvrđenim u skladu s postupkom iz članka 23, stavka 2. Ova Direktiva ne sprečava države članice da osnaže tržišni položaj domaćeg malog i srednjeg potrošača promičući dobrovoljnu agregaciju predstavnika ove skupine potrošača.

Prva točka se provodi na transparentan i nediskriminirajući način i ne sprečava otvaranje tržišta u skladu s člankom 21.

4. Novčana naknada, drugi oblici naknade i isključiva prava, koja države članice dodjeljuju za ispunjavanje obveza utvrđenih u stavku 2. i 3, osiguravaju se na nediskriminirajući i transparentan način.
5. Države članice poduzimaju prikladne mjere za zaštitu krajnjih potrošača, a posebno osiguravaju odgovarajuću zaštitu ugroženih potrošača, uključujući mjere pomoći da se izbjegne isključenje. U tom kontekstu države članice mogu poduzeti mjere zaštite krajnjih potrošača u udaljenim područjima. One osiguravaju visoku razinu zaštite potrošača, osobito transparentnost ugovornih uvjeta, općih informacija i mehanizama u rješavanju sporova. Države članice osiguravaju povlaštenom kupcu mogućnost da izabere novog dobavljača. Što se tiče kućanstava, ove mjere uključuju one utvrđene u prilogu A.
6. Države članice će se pobrinuti da dobavljači električne energije u računu ili u prilogu računa te u promotivnim materijalima koji su dostupni krajnjim potrošačima, navedu:
 - a) udio pojedinog izvora energije u cjelokupnoj gorivnoj masi tijekom protekle godine;
 - b) najmanje uputu na postojeće izvore, npr. internetske stranice, gdje su javnosti dostupne informacije o učinku na okoliš, u smislu ispuštanja CO₂ i radioaktivnog otpada kao posljedice proizvodnje električne energije iz cjelokupne gorivne mase tijekom protekle godine.

U pogledu električne energije dobivene razmjenom ili uvezene od poduzeća izvan Zajednice, mogu se koristiti ukupne sume dostavljene razmjenom ili od strane spomenutog poduzeća tijekom protekle godine.

Države članice će poduzeti potrebne korake kako bi se osigurala pouzdanost informacija od strane dobavljača sukladno ovom članku.

7. Države članice će provesti odgovarajuće mjere kako bi se ostvarila socijalna i ekonomska kohezija, zaštita okoliša, koja uključuje mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potražnjom i sredstva za borbu protiv promjene klimatskih uvjeta, te sigurnost opskrbe. Te mjere posebno uključuju odgovarajuće ekonomske poticaje, koristeći sva raspoloživa nacionalna sredstva i sredstva Zajednice, za održavanje i izgradnju nužne mrežne infrastrukture, uključujući vezne kapacitete.
8. Države članice nisu obvezne provesti članke 6, 7, 20. i 22. ukoliko bi njihova provedba spriječila zakonsko ili činjenično ispunjavanje obveza koje su u općem ekonomskom interesu nametnute elektroenergetskim poduzećima ili ukoliko razvoj trgovine ne bi bio pogođen do te mjere koliko bi to bilo protivno interesima Zajednice. Interesi Zajednice među ostalim uključuju tržišno natjecanje u pogledu povlaštenih kupaca sukladno ovoj Direktivi i članku 86. Ugovora.
9. Države članice će nakon provedbe ove Direktive obavijestiti Komisiju o svim mjerama poduzetim u ispunjavanu obveza opće i javne usluge, uključujući zaštitu potrošača i okoliša, i njihovom mogućem učinku na nacionalno i internacionalno tržišno natjecanje bez obzira zahtijevaju li te mjere odstupanje od ove Direktive.

Članak 4.

Praćenje sigurnosti opskrbe

Države članice osiguravaju praćenje sigurnosti opskrbe. Ukoliko smatraju potrebnim, mogu prenijeti ovu zadaću na regulatorna tijela spomenuta u članku 23, stavak 1. Praćenje se posebno odnosi na ravnotežu između opskrbe i potražnje na nacionalnom tržištu, razinu očekivane buduće potražnje, planirani i dodatni kapacitet u izgradnji, kvalitetu i razinu održavanja mreža te mjere kojima se podnosi vršno opterećenje i neispunjavanje obveze jednog ili više dobavljača. Nadležne vlasti svake dvije godine najkasnije do 31. srpnja objavljuju izvješće u kojem u glavnim crtama iznose rezultate praćenja sa svim poduzetim ili planiranim mjerama i prosljeđuju ga Komisiji.

Članak 5.

Tehnička pravila

Države članice će se pobrinuti da se utvrde kriteriji tehničke sigurnosti te da se objave tehnička pravila kojima se određuju minimalni tehnički zahtjevi za nacрте i operativni uvjeti za povezivanje sustava proizvodnih postrojenja sa sustavom distribucije, s izravno povezanom korisničkom opremom, povezanim priključcima i izravnim linijama. Ta su tehnička pravila nepristrana i nediskriminirajuća i osiguravaju povezano funkcioniranje sustava. Ona se priopćuju Komisiji u skladu s člankom 8. Direktive 98/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. kojom se predviđa procedura za pružanje informacija o tehničkim standardima i uredbama te pravilima o *Information Society Services*¹ (uslugama informatičkih društava).

POGLAVLJE III

Proizvodnja

Članak 6.

Postupak odobrenja (autorizacije) izgradnje novih kapaciteta

1. Države članice obavezne su usvojiti postupak odobrenja za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta, a koji će se provoditi u skladu s nepristranim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.
2. Države članice formuliraju kriterije za odobrenje izgradnje proizvodnih kapaciteta na svom području. Ovi kriteriji se mogu odnositi na:
 - (a) pouzdanost i sigurnost elektroenergetskog sustava, instalacije i prateću opremu;
 - (b) zaštitu javnog zdravstva i sigurnosti;
 - (c) zaštitu okoliša;
 - (d) korištenje terena i lokacija;
 - (e) korištenje javnog zemljišta;
 - (f) energetska učinkovitost;
 - (g) prirodu primarnih energenata;

¹ SL EZ br. L 204, 21. 7. 1998, str. 37. Direktive nakon zadnje izmjene i dopune Direktivom 98/48/EZ (SL EZ br. L 217, 5. 8. 1998, str. 18.).

- (h) karakteristike podnositelja zahtjeva, kao npr. njegove tehničke, ekonomske ili financijske sposobnosti;
 - (i) usklađenost s mjerama iz članka 3.
3. Države članice moraju voditi računa da ovi postupci odobrenja za malu i/ili distribuiranu proizvodnju uzmu u obzir njihove ograničene dimenzije i potencijalni utjecaj.
 4. Postupci odobrenja i kriteriji moraju biti javni. Podnositelji zahtjeva moraju biti obaviješteni o razlozima za svako uskraćivanje odobrenja. Razlozi moraju biti nepristrani, nediskriminirajući, utemeljeni i valjano dokazani. Podnositelj zahtjeva mora imati mogućnost podnošenja žalbe.

Članak 7.

Javno nadmetanje za nove kapacitete

1. Države članice obavezne su, u interesu sigurnosti opskrbe, stvoriti mogućnost izgradnje novih kapaciteta ili uvođenja mjera energetske učinkovitosti ili upravljanja potrošnjom putem javnog nadmetanja ili drugih postupaka koji će biti u jednakoj mjeri transparentni i nediskriminirajući, a na temelju javno objavljenih kriterija. Ovi postupci mogu međutim, biti pokrenuti samo ako na temelju postupaka odobrenja, izgradnja proizvodnih kapaciteta ili mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom nisu dovoljni za ostvarenje sigurne opskrbe.
2. Države članice mogu, u interesu zaštite okoliša i promicanja novih nastajućih tehnologija, omogućiti javno nadmetanje za nove kapacitete na temelju javno objavljenih kriterija. Ovo nadmetanje može se odnositi na nove kapacitete ili na mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom. Postupak nadmetanja može, međutim, biti pokrenut samo ako na temelju postupaka odobrenja, izgradnja proizvodnih kapaciteta ili mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom nisu dovoljni za ostvarenje ovih ciljeva.
3. Podaci o postupku nadmetanja za proizvodne kapacitete i mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom moraju biti objavljeni u *Official Journal of the European Union* (Službeni list Europske unije) najmanje šest mjeseci prije roka za zatvaranje nadmetanja.

Specifikacije nadmetanja moraju biti dostupne svim zainteresiranim subjektima utemeljenim na području države članice na način da im ostavlja dovoljno vremena za pripremu ponude.

U cilju osiguranja transparentnosti i eliminiranja diskriminacije, specifikacije nadmetanja moraju sadržavati detaljni opis odredbi ugovora kao i postupaka koje moraju poštovati svi sudionici nadmetanja, te iscrpan popis kriterija za odabir sudionika nadmetanja i sklapanje ugovora, uključujući i opis poticaja, kao što su subvencije, a koji su uključeni u ponudu. Ove se specifikacije mogu također odnositi na i pitanja iz članka 6, stavka 2.

4. U pozivu za nadmetanje za potrebne proizvodne kapacitete moraju se uzeti u obzir ponude za opskrbu električnom energijom s dugotrajnim jamstvom od strane postojećih proizvodnih jedinica, pod uvjetom da ove na taj način mogu zadovoljiti dodatne potrebe.
5. Države članice mogu odrediti tijelo vlasti ili javno tijelo, ili privatno tijelo koje nije povezano s djelatnostima proizvodnje, prijenosa, distribucije ili opskrbe električnom energijom, koje može djelovati kao regulatorsko tijelo iz članka 23, stavka 1, a koje će biti odgovorno za organizaciju, praćenje i kontrolu postupka nadmetanja iz stavaka 1. do 4. U slučajevima gdje je operator

sustava prijenosa potpuno neovisan od drugih djelatnosti koje nisu povezane s prijenosnim sustavom u smislu vlasništva, operator sustava prijenosa može biti određen kao tijelo odgovorno za organizaciju, nadzor i kontrolu postupka nadmetanja. Ovo tijelo poduzima sve potrebne mjere za osiguranje povjerljivosti informacija sadržanih u ponudama.

POGLAVLJE IV

VOĐENJE PRIJENOSNOG SUSTAVA

Članak 8.

Određivanje operatora prijenosnog sustava

Države članice određuju ili su dužne zatražiti od poduzeća koje posjeduje prijenosni sustav da odredi jednog ili više operatora prijenosnog sustava za razdoblje koje utvrde države članice uzimajući u obzir pitanja učinkovitosti i ekonomske bilance. Države članice su odgovorne da operatori prijenosnog sustava djeluju u skladu s člankom 9. i 12.

Članak 9.

Zadaci operatora prijenosnog sustava

Operator prijenosnog sustava je dužan:

- (a) osigurati dugoročnu pouzdanost sustava da odgovori na razumnu potražnju za prijenosom električne energije;
- (b) doprinijeti sigurnosti opskrbe putem prikladnih prijenosnih kapaciteta i pouzdanosti sustava;
- (c) upravljati protokom energije vodeći računa o razmjenama s drugim povezanim sustavima. U tu svrhu operator prijenosnog sustava je dužan osigurati siguran, pouzdan i učinkovit elektroenergetski sustav te raspoloživost nužnih pomoćnih usluga ukoliko su one neovisne od svih ostalih povezanih sustava;
- (d) operatorima drugih povezanih sustava pružiti potrebne informacije kako bi se osiguralo sigurno i učinkovito djelovanje, koordinirani razvoj i povezano funkcioniranje sustava;
- (e) eliminirati diskriminaciju među korisnicima sustava ili razredima korisnika, a koja osobito koristi povezanim poduzećima;
- (f) korisnicima pružiti potrebne informacije o učinkovitom pristupu sustavu.

Članak 10.

Odvojenost operatora prijenosnog sustava

1. Operator prijenosnog sustava koji je u sastavu vertikalno integriranog poduzeća, je po pitanju zakonskog oblika, organizacije i odlučivanja neovisan od drugih djelatnosti osim prijenosa. Ova pravila ne tvore obvezu da se vlasništvo nad sredstvima prijenosnog sustava odvoji od vertikalno integriranog poduzeća.

2. Radi osiguranja neovisnosti operatora prijenosnog sustava, kako je navedeno u stavku 1, primjenjuju se sljedeći kriteriji:
 - (a) osobe odgovorne za upravljanje operatorima prijenosnog sustava ne smiju sudjelovati u ustrojstvu vertikalno integriranog poduzeća izravno ili neizravno odgovornog za svakodnevne poslove proizvodnje, distribucije i opskrbe električne energije;
 - (b) prikladnim mjerama se mora osigurati neovisno djelovanje osoba odgovornih za upravljanje operatorima prijenosnog sustava, vodeći računa o njihovim poslovnim interesima;
 - (c) operator prijenosnog sustava ima stvarno pravo odlučivanja, neovisno o vertikalno integriranom poduzeću, u pitanjima sredstava nužnih za pogon, održavanje i razvoj mreže. Ovime se ne sprečava postojanje odgovarajućih koordinacijskih mehanizama koji osiguravaju zaštitu ekonomskih i upravljačkih prava vladajućeg društva na nadziranje u vezi s povratom sredstava, kako je neizravno regulirano u skladu s člankom 23, stavkom 2. Time će se posebice omogućiti vladajućem društvu da odobri godišnji financijski plan ili drugi istovjetni instrument operatora prijenosnog sustava te da postavi opće okvire za stupanj zaduženosti društva kćeri. Ovime se vladajućem društvu ne dopušta davanje uputa za svakodnevno poslovanje ni u vezi s individualnim donošenjem odluka o izgradnji ili unapređivanju prijenosnih linija, kojim se ne premašuju uvjeti odobrenog financijskog plana ili drugog istovjetnog instrumenta;
 - (d) operator prijenosnog sustava donosi program udovoljavanja kojim se utvrđuju mjere eliminiranja diskriminacije i odgovarajućeg nadziranja. Program utvrđuje posebne obveze zaposlenika u ostvarivanju ovog cilja. Osoba ili tijelo odgovorno za nadziranje programa udovoljavanja je dužno podnijeti godišnje izvješće o provedenim mjerama regulatornom tijelu, kako je spomenuto u članku 23, stavku 1. i to se izvješće objavljuje.

Članak 11.

Stavljanje u pogon/ravnoteža

1. Ne dovodeći u pitanje opskrbu električne energije na temelju ugovornih obveza, uključujući obveze koje proizlaze iz odredaba javnog nadmetanja, operator prijenosnog sustava je dužan na svom području staviti u pogon proizvodna postrojenja i odrediti uporabu priključaka s drugim sustavima.
2. Stavljanje proizvodnih postrojenja u pogon i korištenje priključaka se utvrđuje na temelju nepristranih, objavljenih i nediskriminirajućih kriterija koje odobrava država članica osiguravajući ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Oni vode računa o ekonomskoj prednosti električne energije iz postojećih proizvodnih postrojenja ili prijenosnih veza i o tehničkim ograničenjima sustava.
3. Država članica može zatražiti od operatora da pri stavljanju u pogon prednost imaju ona proizvodna postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije ili energiju otpada, ili koja proizvode kombiniranu toplinsku energiju i snagu.
4. Radi sigurnosti opskrbe država članica može utjecati da prednost stavljanja u pogon imaju proizvodna postrojenja koja koriste nacionalne izvore primarne gorivne energije, u mjeri

koja u kalendarskoj godini ne prelazi 15 % ukupne primarne energije koja je potrebna za proizvodnju dovoljne količine električne energije za spomenutu državu članicu.

5. Države članice mogu od operatora prijenosnog sustava zatražiti da zadovolji minimalne standarde održavanja i razvoja prijenosnog sustava uključujući vezni kapacitet.
6. Operatori prijenosnog sustava moraju nabaviti energiju za pokriće energetske gubitaka i rezervnih kapaciteta u svom sustavu u skladu s transparentnim, nediskriminirajućim i tržišno osnovanim postupcima u razdoblju svoje djelatnosti.
7. Operatori prijenosnog sustava moraju usvojiti nepristrana, transparentna i nediskriminirajuća pravila za održavanje ravnoteže elektroenergetskog sustava, uključujući pravila za potraživanje od korisnika mreže zbog narušavanja energetske ravnoteže. Uvjeti, pravila i tarife tih usluga utvrđuju se na nediskriminirajući način sukladno troškovima i metodologiji iz članka 23, stavka 2. te se javno objavljuju.

Članak 12.

Povjerljivost operatora prijenosnog sustava

Ne dovodeći u pitanje članak 18. ili drugu zakonsku obvezu otkrivanja podataka, operator prijenosnog sustava je dužan osigurati tajnost poslovno povjerljivih podataka dobivenih tijekom poslovanja. Podaci u vezi vlastite djelatnosti, koji donose komercijalnu korist, moraju se objaviti na nediskriminirajući način.

POGLAVLJE V

VOĐENJE DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA

Članak 13.

Određivanje operatora distribucijskog sustava

Države članice određuju ili su dužne zatražiti od poduzeća koje posjeduje ili je odgovorno za distribucijske sustave da odredi jednog ili više operatora distribucijskog sustava za razdoblje koje utvrde države članice, uzimajući u obzir pitanja učinkovitosti i ekonomske bilance. Države članice su odgovorne da operatori distribucijskog sustava djeluju u skladu s člancima 14. i 16.

Članak 14.

Zadaci operatora distribucijskog sustava

1. Operator distribucijskog sustava je dužan na svome području elektroenergetski distribucijski sustav održavati sigurnim, pouzdanim i učinkovitim, vodeći računa o zaštiti okoliša.

2. Ni u kojem slučaju se ne smije praviti razlika među korisnicima sustava ili razredima korisnika, radeći u korist povezanih poduzeća.
3. Operator distribucijskog sustava je dužan korisnicima sustava pružiti informacije potrebne za učinkovit pristup sustavu.
4. Država članica može zatražiti od operatora distribucijskog sustava da pri stavljanju proizvodnih postrojenja u pogon prednost imaju postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije ili energiju otpada, ili koja proizvode kombiniranu toplinsku energiju i snagu.
5. Operatori distribucijskog sustava moraju nabaviti energiju za pokriće energetske gubitaka i rezervnih kapaciteta u svom sustavu, u skladu s transparentnim, nediskriminirajućim i tržišno osnovanim postupcima u razdoblju svoje djelatnosti. Ovaj uvjet ne dovodi u pitanje uporabu električne energije koja je ugovorno nabavljena prije 1. siječnja 2002.
6. Operatori prijenosnog sustava moraju usvojiti nepristrana, transparentna i nediskriminirajuća pravila za održavanje ravnoteže elektroenergetskog sustava, uključujući pravila za potraživanje od korisnika mreže zbog narušavanja energetske ravnoteže. Uvjeti, pravila i tarife tih usluga utvrđuju se na nediskriminirajući način sukladno troškovima i u skladu s člankom 23, stavkom 2. te se javno objavljuju.
7. U planiranju razvoja distribucijske mreže operatori distribucijskog sustava trebaju uzeti u obzir mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potražnjom i/ili distribuiranu proizvodnju, koji mogu nadomjestiti potrebu za razvojem ili zamjenom elektroenergetskog kapaciteta.

Članak 15.

Odvojenost operatora distribucijskog sustava

1. Operator distribucijskog sustava koji je u sastavu vertikalno integriranog poduzeća, je po pitanju zakonskog oblika, organizacije i odlučivanja neovisan od drugih djelatnosti osim distribucije. Ova pravila ne tvore obvezu da se vlasništvo nad sredstvima distribucijskog sustava odvoji od vertikalno integriranog poduzeća.
2. Pored uvjeta iz stavka 1, gdje se operator distribucijskog sustava nalazi u sastavu vertikalno integriranog poduzeća, on je u pitanjima organizacije i odlučivanja neovisan od drugih djelatnosti osim distribucije. Stoga se primjenjuju sljedeći minimalni kriteriji:
 - (a) osobe odgovorne za upravljanje operatorima distribucijskog sustava ne smiju sudjelovati u ustrojstvu vertikalno integriranog poduzeća izravno ili neizravno odgovornog za svakodnevne poslove proizvodnje, prijenosa i opskrbe električne energije;
 - (b) prikladnim mjerama se mora osigurati neovisno djelovanje osoba odgovornih za upravljanje operatorima distribucijskog sustava, vodeći računa o njihovim poslovnim interesima;
 - (c) operator distribucijskog sustava ima stvarno pravo odlučivanja, neovisno o vertikalno integriranom poduzeću, u pitanjima sredstava nužnih za pogon, održavanje i razvoj mreže. Ovim se ne sprečava postojanje odgovarajućih koordinacijskih mehanizama koji osiguravaju zaštitu ekonomskih i upravljačkih prava vladajućeg društva na nadziranje u vezi s povratom sredstava, kako je

neizravno regulirano u skladu s člankom 23, stavkom 2. Time će se posebice omogućiti vladajućem društvu da odobri godišnji financijski plan ili drugi istovjetni instrument operatora distribucijskog sustava te da postavi opće okvire za stupanj zaduženosti društva-kćeri. Ovime se vladajućem društvu ne dopušta davanje uputa za svakodnevno poslovanje niti u vezi s individualnim donošenjem odluka o izgradnji ili unapređivanju distribucijskih linija, kojim se ne premašuju uvjeti odobrenog financijskog plana ili drugog istovjetnog instrumenta;

- (d) operator distribucijskog sustava donosi program udovoljavanja kojim se utvrđuju mjere eliminiranja diskriminacije i odgovarajućeg nadziranja. Program utvrđuje posebne obveze zaposlenika u ostvarivanju ovog cilja. Osoba ili tijelo odgovorno za nadziranje programa udovoljavanja je dužno podnijeti godišnje izvješće o provedenim mjerama regulatornom tijelu, kako je spomenuto u članku 23, stavku 1. i to se izvješće objavljuje.

Države članice nisu obavezne primijeniti stavke 1. i 2. na integrirana elektroenergetska poduzeća koja namiruju manje od 100 000 priključenih potrošača ili male izolirane sustave.

Članak 16.

Povjerljivost operatora distribucijskog sustava

Ne dovodeći u pitanje članak 18. ili drugu zakonsku obvezu otkrivanja podataka, operator distribucijskog sustava je dužan osigurati tajnost poslovno povjerljivih podataka dobivenih tijekom poslovanja te štiti podatke o vlastitoj djelatnosti, koji mogu donijeti komercijalnu korist ako se objave na diskriminirajući način.

Članak 17.

Kombinirani operator

Pravila u članku 10, stavku 1. i članku 15, stavku 1. ne sprečavaju djelatnost operatora kombiniranog prijenosnog i distribucijskog sustava, koji je po pitanju zakonskog oblika, organizacije i odlučivanja neovisan od drugih djelatnosti osim prijenosa i distribucije te ispunjava uvjete utvrđene u točkama (a) – (d). Ova pravila ne tvore obvezu da se vlasništvo nad sredstvima kombiniranog sustava odvoji od vertikalno integriranog poduzeća:

- (a) osobe odgovorne za upravljanje operatorom kombiniranog sustava ne smiju sudjelovati u ustrojstvu vertikalno integriranog poduzeća izravno ili neizravno odgovornog za svakodnevne poslove proizvodnje ili opskrbe električne energije;
- (b) prikladnim mjerama se mora osigurati neovisno djelovanje osoba odgovornih za upravljanje operatorom kombiniranog sustava, vodeći računa o njihovim poslovnim interesima;
- (c) operator kombiniranog sustava ima stvarno pravo odlučivanja, neovisno o vertikalno integriranom poduzeću, u pitanjima sredstava nužnih za pogon, održavanje i razvoj mreže. Ovime se ne sprečava postojanje odgovarajućih koordinacijskih mehanizama koji osiguravaju zaštitu ekonomskih i upravljačkih prava vladajućeg društva na nadziranje u vezi s povratom sredstava, kako je neizravno regulirano u skladu s člankom 23, stavkom 2. Time će se posebice omogućiti vladajućem društvu da odobri godišnji financijski plan ili drugi istovjetni instrument operatora

kombiniranog sustava te da postavi opće okvire za stupanj zaduženosti društva-kéeri. Ovime se vladajućem društvu ne dopušta davanje uputa za svakodnevno poslovanje niti u vezi s individualnim donošenjem odluka o izgradnji ili unapređivanju prijenosnih i distribucijskih linija, kojim se ne premašuju uvjeti odobrenog financijskog plana ili drugog istovjetnog instrumenta;

- (d) operator kombiniranog sustava donosi program udovoljavanja kojim se utvrđuju mjere eliminiranja diskriminacije i odgovarajućeg nadziranja. Program utvrđuje posebne obveze zaposlenika u ostvarivanju ovog cilja. Osoba ili tijelo odgovorno za nadziranje programa udovoljavanja je dužno podnijeti godišnje izvješće o provedenim mjerama regulatornom tijelu, kako je spomenuto u članku 23, stavku 1. i to se izvješće objavljuje.

POGLAVLJE VI

ODVOJENOST I TRANSPARENTNOST POSLOVNIH KNJIGA

Članak 18.

Pravo pristupa poslovnim knjigama

1. Sukladno članku 19. države članice ili drugo nadležno tijelo koje one odrede, uključujući regulatorna tijela spomenuta u članku 23, imaju pravo pristupa poslovnim knjigama elektroenergetskih poduzeća ukoliko su ta izvješća potrebna za daljnje obavljanje njihove djelatnosti.
2. Države članice ili drugo nadležno tijelo koje one odrede, uključujući regulatorna tijela spomenuta u članku 23, dužni su osigurati tajnost poslovno povjerljivih podataka. Države članice smiju objaviti te podatke ukoliko su nadležnim tijelima oni potrebni za obavljanje svoje djelatnosti.

Članak 19.

Odvojenost poslovnih knjiga

1. Države članice su dužne poduzeti potrebne korake kako bi poslovne knjige elektroenergetskih poduzeća bila u skladu sa stavicima 2. - 3.
2. Elektroenergetska poduzeća, bez obzira na vlasništvo ili zakonski oblik, su obavezna sastaviti, podnijeti na reviziju i objaviti godišnje poslovno izvješće u skladu s pravilima nacionalnog zakona o godišnjim izvješćima poduzeća s ograničenom odgovornošću, prihvaćenim sukladno Četvrtoj direktivi Vijeća 78/660/EZ od 25. srpnja 1978. na temelju članka 44, stavka 2, točke (g)* Ugovora o godišnjim izvješćima određenih vrsta poduzeća¹.

* Naziv Direktive 78/660/EZ je prilagođen vodeći računa o izmjeni brojeva članaka Ugovora o osnivanju Europske zajednice u skladu s člankom 12. Amsterdamskog ugovora; izvorna uputa se odnosi na članak 54, stavak 3, točku(g).

¹SL EZ br. L 222, 14. 8. 1978, str. 11. Direktive nakon zadnje izmjene i dopune Direktivom 2001/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL EZ br. L 283, 27. 10. 2001, str. 28.).

Poduzeća koja zakonski nisu obavezna objaviti godišnje izvješće, dužna su u svom sjedištu čuvati primjerak godišnjeg izvješća na raspolaganju javnosti.

3. U namjeri da se izbjegne diskriminacija, križna supsidijarnost i narušavanje tržišnog natjecanja, elektroenergetska poduzeća su obavezna u internoj poslovnoj evidenciji voditi odvojene poslovne knjige za svaku pojedinu djelatnost prijenosa i distribucije kao da se radi o djelatnostima izvedenim od strane odvojenih poduzeća. Obavezno je također voditi poslovne knjige, koje mogu biti objedinjene za druge elektroenergetske djelatnosti koje nisu povezane s prijenosom i distribucijom. Do 1. srpnja 2007. obavezno je voditi odvojene poslovne knjige za djelatnost opskrbe povlaštenih kupaca i opskrbe nepovlaštenih kupaca. U poslovnim knjigama je obavezno navesti prihod od vlasništva nad prijenosnim/distribucijskim sustavom. Gdje je prikladno, poslovne knjige za ne-energetske djelatnosti trebaju biti objedinjene. Interna poslovna evidencija uključuje bilancu i račun dobiti i gubitka za svaku djelatnost.
4. Revizijom spomenutom u stavku 2. se posebice provjerava poštuje li se obveza eliminiranja diskriminacije i križne supsidijarnosti, kako je izneseno u stavku 3.

POGLAVLJE VII

ORGANIZACIJA I PRISTUP SUSTAVU

Članak 20.

Pristup treće strane

1. Države članice su obavezne osigurati provedbu pristupa treće strane prijenosnim i distribucijskim sustavima na temelju objavljenih tarifa. Pristup je dostupan svim povlaštenim kupcima i mora se provesti nepristrano i bez diskriminacije među korisnicima sustava. Države članice su obavezne osigurati da se tarife ili metodologije po kojima se one izračunavaju, odobre prije njihova stupanja na snagu sukladno članku 23. i da se te tarife i metodologije – u slučaju da se odobre samo metodologije - objave prije njihova stupanja na snagu.
2. Operator prijenosnog ili distribucijskog sustava može odbiti pristup ukoliko nedostaje nužni kapacitet te mora iznijeti valjane razloge odbijanja uzimajući u obzir članak 3. U tom slučaju države članice moraju osigurati da operator prijenosnog ili distribucijskog sustava pruži relevantne informacije o mjerama potrebnim za osnaživanje mreže. Stranka koja zahtijeva informacije plaća razumnu naknadu sukladno troškovima pružanja tih informacija.

Članak 21.

Otvorenost tržišta i uzajamnost

1. Države članice su obavezne osigurati:

- (a) da se do 1. srpnja 2004. status povlaštenog kupca uživa prema uvjetima iz članka 19, stavaka 1.- 3. Direktive 96/92/EZ. Svake godine najkasnije do 31. siječnja, države članice objavljuju kriterije po kojima se određuju povlašteni kupci;
- (b) da "poduzetnici" dobiju status povlaštenih kupaca najkasnije s 1. srpnjem 2004.;
- (c) da svi potrošači dobiju status povlaštenih kupaca najkasnije s 1. srpnjem 2007.

2. Radi izbjegavanja nejednakosti u otvorenosti tržišta električne energije:

- (a) dopušta se sklapanje ugovora o opskrbi električne energije s povlaštenim kupcem iz druge države članice ukoliko se radi o povlaštenom kupcu u oba sustava;
- (b) u slučaju kada se transakcija opisana u točki (a) odbija jer potrošač ima status povlaštenog kupca u samo jednom sustavu, na zahtjev države članice u kojoj se nalazi povlašteni kupac, Komisija može, vodeći računa o situaciji na tržištu i zajedničkim interesima, obvezati stranu koja odbija da izvrši traženu opskrbu.

Članak 22.

Izravne linije

1. Države članice su obavezne poduzeti potrebne mjere u svrhu da:

- (a) svi elektroenergetski proizvođači i poduzeća za opskrbu električnom energijom, koja imaju poslovni nastan na njihovom teritoriju, opskrbljuju vlastite prostore, društva kćeri i povlaštene kupce preko izravne linije;
- (b) proizvođač i poduzeća za opskrbu opskrbljuju sve povlaštene kupce na njihovom teritoriju preko izravne linije.

2. Države članice utvrđuju kriterije za odobrenje izgradnje izravnih linija na njihovom teritoriju. Kriteriji moraju biti nepristrani i nediskriminirajući.

3. Opskrba električne energije preko izravne linije, kako je spomenuto u stavku 1. ne utječe na sklapanje ugovora o električnoj energiji u skladu s člankom 20.

4. Države članice mogu odobriti izgradnju izravne linije pod uvjetom da je odbijen pristup sustavu na temelju članka 20. ili pod uvjetom da započinje postupak rješavanja spora po članku 23.

5. Države članice mogu uskratiti odobrenje za izgradnju izravne linije ukoliko bi to odobrenje spriječilo prevedbe iz članka 3. te su obavezne iznijeti valjane razloge uskraćivanja.

Članak 23.

Regulatorna tijela

1. Države članice određuju jedno ili više nadležnih tijela koja imaju regulatorsku zadaću. Tijela su potpuno neovisna od interesa elektroenergetske industrije. Primjenom ovog članka, ona postaju odgovorna za eliminiranje diskriminacije, omogućavanje stvarnog tržišnog natjecanja i učinkovitog poslovanja tržišta te osobito za praćenje:

- (a) pravila o vođenju i raspodjeli povezanih kapaciteta, u suradnji s regulatornim tijelima države članice s kojom postoji veza;
- (b) mehanizama kojima se rješava preveliko opterećenje kapaciteta u nacionalnom elektroenergetskom sustavu;
- (c) brzine kojom poduzeća za prijenos i distribuciju izvode popravke i priključke;
- (d) objave odgovarajućih informacija od strane operatora prijenosnog i distribucijskog sustava zainteresiranim stranama o priključcima, dalekovodnoj električnoj mreži i raspodjeli kapaciteta vodeći računa o poslovnoj povjerljivosti pojedinih informacija;
- (e) stvarne odvojenosti poslovnih knjiga, kako je izneseno u članku 19, da bi se spriječilo postojanje križnih supsidijarnosti između proizvodnih, prijenosnih, distribucijskih i opskrbnih djelatnosti;
- (f) nepristranih, transparentnih i nediskriminirajućih uvjeta i tarifa za priključenje novih proizvođača električne energije, osobito vodeći računa o troškovima i prednostima raznih obnovljivih izvora energije, distribuirane proizvodnje i kombinacije toplinske energije i snage;
- (g) mjere u kojoj operatori prijenosnog i distribucijskog sustava ispunjavaju svoje zadaće u skladu s člankom 9. i 14;
- (h) stupnja transparentnosti i tržišnog natjecanja.

Tijela osnovana sukladno ovom članku objavljuju godišnje izvješće o rezultatima praćenja kako je izneseno u točkama (a) – (h).

2. Regulatorna tijela su odgovorna utvrditi i odobriti metodologije, prije njihova stupanja na snagu, koje se koriste za izračunavanje ili određivanje uvjeta za:
 - (a) priključak i pristup nacionalnoj mreži te tarife prijenosa i distribucije. Tarife ili metodologije omogućavaju potrebna ulaganja kojima se osigurava održivost mreže;
 - (b) pružanje usluga uravnotežavanja.
3. Bez obzira na stavak 2. države članice mogu formalnom odlukom obvezati regulatorna tijela da odgovarajućem tijelu države članice dostave tarife ili barem metodologije spomenute u istom stavku te njihove izmjene iz stavka 4. U tom slučaju odgovarajuće tijelo je ovlašteno odobriti ili odbaciti nacrt odluke regulatornog tijela. Tarife, metodologije ili njihove izmjene objavljuju se zajedno s odlukom o formalnom usvajanju. Također, svako formalno odbijanje nacrta odluke se objavljuje uz obrazloženje.
4. Regulatorna tijela su ovlaštena, u slučaju potrebe, zahtijevati od operatora prijenosnog i distribucijskog sustava izmjenu uvjeta, pravila, mehanizama i metodologija spomenutih u stavcima 1, 2. i 3. kako bi se osigurala njihova proporcionalnost i nediskriminirajuća primjena.
5. Pritužbe na račun operatora prijenosnog i distribucijskog sustava u vezi s pitanjima spomenutim u stavcima 1, 2. i 4. podnose se regulatorskom tijelu koje u ulozi rješavatelja spora donosi odluku u roku od dva mjeseca nakon primitka pritužbe. Rok se može produžiti za dva mjeseca ukoliko regulatorno tijelo zatraži dodatne informacije. Rok se može dodatno produžiti uz pristanak podnositelja pritužbe. Odluka je obvezujuća osim u slučaju odbijanja žalbe.

Regulatorno tijelo može produžiti rok od dva mjeseca u slučaju pritužbe na tarife priključka za nova značajna proizvodna postrojenja.

6. Najkasnije u roku od dva mjeseca ili u kraćem roku ako je država članica tako odredila, oštećena stranka koja ima pravo pritužbe na odluku o metodologijama donesenim sukladno stavcima 2, 3. i 4. ili u slučaju kad je regulatorno tijelo dužno savjetovati se o predloženim metodologijama, može zatražiti ponovno razmatranje pritužbe.
7. Države članice su dužne omogućiti regulatornim tijelima da brzo i učinkovito ispune dužnosti iznesene u stavcima 1. - 5 .
8. Države članice su dužne stvoriti prikladne i učinkovite mehanizme regulacije, kontrole i transparentnosti kako bi se izbjegla zlouporaba vladajućeg položaja, osobito na štetu potrošača, i svako pljačkaško ponašanje. Mehanizmi moraju voditi računa o odredbama Ugovora, a osobito o njegovom članku 82.

U skladu sa zakonom o tržišnom natjecanju odgovarajuća tijela država članica su dužna do 2010. svake godine najkasnije do 31. srpnja, podnijeti izvješće Komisiji o tržišnoj dominaciji, pljačkaškom ponašanju i narušavanju slobodnog tržišnog natjecanja. Izvješće će u dodatku razmotriti promjene u modelima vlasništva i sve praktične mjere poduzete na nacionalnoj razini kako bi se osigurala zadovoljavajuća raznolikost tržišnih sudionika ili kako bi se povećala međusobna povezanost i tržišno natjecanje. Nakon 2010. odgovarajuća tijela će podnositi ovakva izvješća svake dvije godine.

9. Države članice su dužne poduzeti odgovarajuće mjere, uključujući upravne i kaznene tužbe u skladu s nacionalnim zakonom, protiv fizičkih ili pravnih osoba odgovornih za nepoštivanje pravila povjerljivosti kako je utvrđeno u ovoj Direktivi.
10. U slučaju međugraničnog spora, odluku donosi regulatorno tijelo koje ima nadležnost nad operatorom koji odbija korištenje ili pristup sustavu.
11. Pritužbe spomenute u stavcima 5. i 6. ne dovode u pitanje ostvarivanje prava žalbe sukladno zakonu Zajednice i nacionalnom zakonu.
12. Transparentnom međusobnom suradnjom i suradnjom s Komisijom nacionalna regulatorna tijela doprinose razvoju unutarnjeg tržišta i ravnopravnih uvjeta.

POGLAVLJE VIII

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 24.

Zaštitne mjere

U slučaju iznenadne krize na energetsom tržištu te ugrožene fizičke sigurnosti osoba, uređaja ili postrojenja, ili cjelovitosti sustava, država članica može privremeno poduzeti potrebne zaštitne mjere.

Mjere moraju izazvati najmanje moguće poremećaje u poslovanju unutarnjeg tržišta i usko se odnositi na nužne otklone iznenadnih poteškoća.

Dotična država članica mora bez odlaganja obavijestiti o tim mjerama ostale države članice i Komisiju, koja može narediti dotičnoj državi članici izmjenu ili ukidanje mjera ukoliko narušavaju konkurenciju i nepovoljno utječu na trgovinu protuslovno zajedničkim interesima.

Članak 25.

Praćenje uvoza električne energije

Države članice su dužne svake treće godine obavijestiti Komisiju o uvozu električne energije iz trećih zemalja, u smislu fizičkog protoka, tijekom protekla tri mjeseca.

Članak 26.

Izuzeća

1. Države članice koje nakon što Direktiva stupi na snagu, dokažu postojanje značajnih problema u djelovanju malih izoliranih sustava, mogu zatražiti izuzeća od odgovarajućih odredaba u poglavljima IV, V, VI, VII i poglavlja III prema kojem Komisija može malom izoliranom poduzeću odobriti obnavljanje, unapređivanje i proširenje postojećih kapaciteta. Prije donošenja odluke, Komisija obavještava države članice o tim zahtjevima vodeći računa o poštivanju tajnosti. Odluka se objavljuje u *Službenom listu Europske unije*. Ovaj članak se primjenjuje i na Luksemburg.
2. Država članica koja nakon što Direktiva stupi na snagu, iz tehničkih razloga ima značajnih problema u otvaranju svog tržišta prema određenim ograničenim skupinama potrošača koji nisu kućantva spomenutih u članku 21, stavku 1, točki (b), može zatražiti izuzeće od ove odredbe. Komisija odobrava izuzeće za razdoblje koje ne prelazi 18 mjeseci od datuma navedenog u članku 30, stavku 1. U svakom slučaju, izuzeće prestaje važiti s datumom navedenim u članku 21, stavku 1, točki (c).

Članak 27.

Postupak preispitivanja

U slučaju da na temelju izvješća spomenutog u članku 28, stavku 3, o učinkovitosti pristupa mreži u državi članici - što dovodi do potpuno učinkovitog, nediskriminirajućeg i nesmetanog pristupa mreži - Komisija zaključi da određene obveze koje su ovom Direktivom nametnute poduzećima (uključujući one o zakonskoj odvojenosti operatora distribucijskog sustava), nisu razmjerne sa zadanim ciljem, država članica može podnijeti zahtjev Komisiji za izuzećem od dotičnih obveza.

Država članica bez odlaganja obavještava Komisiju o podnošenju zahtjeva, zajedno sa svim relevantnim podacima potrebnim za dokazivanje kako bi se i nadalje osigurao učinkovit pristup mreži.

U roku od tri mjeseca nakon primitka obavijesti, Komisija treba donijeti mišljenje u vezi sa zahtjevom dotične države članice i po potrebi dostaviti prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću o izmjenama i dopunama odgovarajućih odredaba Direktive. Komisija može predložiti izuzeće

dotične države članice od određenih obveza pod uvjetom da prema potrebi provodi jednako učinkovite mjere.

Članak 28.

Izvješće

1. Komisija je dužna pratiti i ispitati usvajanje ove Direktive te podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o ukupnom napretku prije kraja prve godine od stupanja na snagu ove Direktive, a zatim jednom godišnje. Izvješće se odnosi na:

- (a) iskustvo i napredak u popunjavanju i stvaranju potpuno operativnog unutarnjeg tržišta električne energije te na predstojeće prepreke u obliku tržišne dominacije, poslovnog udruživanja, pljačkaškog i nekompetitivnog ponašanja te posljedicama u vidu narušavanja tržišnog natjecanja;
- (b) mjeru u kojoj su zahtjevi za odvojenošću i tarifnim modelima, sadržani u ovoj Direktivi, uspješno osigurali pravedan i nediskriminirajući pristup elektroenergetskom sustavu Zajednice te jednaku razinu tržišnog natjecanja kao i ekonomske, ekološke i socijalne posljedice otvaranja elektroenergetskog tržišta potrošačima;
- (c) pitanja o kapacitetnom stupnju sustava i sigurnosti dostave električne energije u Zajednici, a posebno na postojeću i planiranu bilancu potražnje i dostave vodeći računa o fizičkim mogućnostima razmjene;
- (d) posebnu pažnju koja se pridaje mjerama poduzetim kako bi se pokrilo vršno opterećenje i nadoknadilo neispunjavanje obveze jednog ili više dostavljača;
- (e) provedbu izuzeća osiguranog člankom 15, stavkom 2. radi moguće izmjene praga;
- (f) opću procjenu napretka u bilateralnim odnosima s drugim državama koje proizvode, izvoze ili prenose električnu energiju, uključujući napredak u tržišnoj integraciji, socijalne i ekološke posljedice trgovine električnom energijom te pristup mreži druge države;
- (g) moguće zahtjeve za usklađivanjem koji nisu povezani s odredbama ove Direktive;
- (h) provedbu zahtjeva za obaveznom etiketom električne energije, sadržanog u članku 3, stavku 6. te na način na koji su uzete u obzir preporuke Komisije o ovom pitanju.

Prema potrebi ovo izvješće može uključivati preporuke, posebice u vezi s opsegom i modalitetima odredaba o obaveznoj etiketi uključujući npr. davanje upute na postojeće izvore i sadržaj tih izvora te posebno u vezi s načinom na koji informacije o učinku na okoliš, u smislu ispuštanja CO₂ i radioaktivnog otpada kao posljedica proizvodnje električne energije iz različitih izvora, mogu postati raspoložive na transparentan, lako dostupan i usporediv način u cijeloj Europskoj uniji te kako se mogu pojednostaviti mjere kontrole ispravnosti informacija danih od strane dobavljača. Preporuke se mogu odnositi i na mjere suzbijanja negativnih posljedica tržišne dominacije i poslovnog udruživanja.

2. Izvješće spomenuto u stavku 1. svake dvije godine donosi analizu različitih mjera provedenih u državama članicama radi ispunjavanja obveza javne usluge, zajedno s ispitivanjem učinka tih mjera, a posebno njihovog učinka na tržišno natjecanje u elektroenergetskom sektoru. Izvješće može uključivati preporuke o potrebnim mjerama na nacionalnoj razini radi postizanja visokog standarda javne usluge te mjerama za sprečavanje tržišnog rasipanja.

3. Najkasnije s 1. siječnjem 2006. Komisija prosljeđuje detaljno izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o napretku u stvaranju unutarnjeg tržišta električne energije. Izvješće treba posebice uzeti u obzir:

- nediskriminirajući pristup mreži;
- učinkovito reguliranje;
- razvoj vezne infrastrukture i sigurnost opskrbe u Zajednici;
- koristi koje mala poduzeća i kućanstva imaju od otvaranja tržišta, posebno s obzirom na standarde javne i opće usluge;
- stupanj otvorenosti tržišta prema učinkovitom tržišnom natjecanju, uključujući aspekte tržišne dominacije, poslovnog udruživanja, pljačkaškog i nekonkurentnog ponašanja;
- u kojoj mjeri potrošači uistinu mijenjaju dostavljače i sudjeluju u pregovorima o tarifama;
- razvoj cijena, uključujući cijene opskrbe, u odnosu na stupanj otvorenosti tržišta;
- iskustvo stečeno pri primjeni Direktive koje se odnosi na stvarnu neovisnost operatora sustava u vertikalno integriranom poduzeću te druge dodatne mjere funkcionalne neovisnosti i odvajanja poslovnih knjiga, što ima jednak učinak kao i zakonska odvojenost.

Komisija po potrebi dostavlja prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću, osobito radi garantiranja visokih standarda javne usluge.

Komisija po potrebi dostavlja prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću, osobito radi osiguranja pune i stvarne neovisnosti operatora distribucijskog sustava prije 1. srpnja 2007. Prijedlozi mogu, u skladu sa zakonom tržišnog natjecanja, sadržavati mjere rješavanja pitanja tržišne dominacije, poslovnog udruživanja te pljačkaškog i nekompetitivnog ponašanja.

Članak 29.

Ukinuća

Direktiva 90/547/EEZ se ukida počevši od 1. srpnja 2004.

Direktiva 96/92/EZ se ukida počevši od 1. srpnja 2004. ne dovodeći u pitanje obveze država članica u vezi s rokovima za promjenu i primjenu spomenute Direktive. Upute uz ukinutu Direktivu tumače se kao upute uz ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom u prilogu B.

Članak 30.

Provedba

1. Države članice će donijeti potrebne zakone i druge propise kako bi se uskladili s odredbama ove Direktive prije 1. srpnja 2004. One će o tome odmah obavijestiti Komisiju.

2. Države članice mogu odgoditi provedbu članka 15, stavka 1. do 1. srpnja 2007. To ne dovodi u pitanje zahtjeve sadržane u članku 15, stavku 2.

3. Kad države članice budu donosile ove mjere, te će mjere prilikom njihove službene objave sadržavati uputu na ovu Direktivu ili će se uz njih navesti takva uputa. Načine toga upućivanja predvidjet će države članice.

Članak 31.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od objave u Službenom listu Europske Unije.

Članak 32.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu, 26. lipnja 2003.

Za Europski parlament
Predsjednik
P. COX

Za Vijeće
Predsjednik
A. TSOCHATZOPOULOS

PRILOG A

Mjere zaštite potrošača

Ne dovodeći u pitanje pravila Zajednice o zaštiti potrošača, osobito Direktivu 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹ i Direktivu Vijeća 93/13/EZ², mjere iznesene u članku 3. trebaju potrošačima osigurati:

(a) pravo na ugovor s pružateljem usluga električne energije u kojem se utvrđuje:

- identitet i adresa dostavljača;
- pružena usluga, osigurana razina kvalitete usluge i brzina prvog priključka;
- ponuđene vrste usluga održavanja, ukoliko postoje;
- sredstva kojima se mogu dobiti svježije informacije o svim primjenjivim tarifama i troškovima održavanja;
- trajanje ugovora, uvjeti obnavljanja i prekida pružanja usluga i ugovora, postojanje prava na opoziv;
- postupak naknade i povrata ukoliko nije osigurana ugovorena razina kvalitete usluge;
- način pokretanja postupka za rješavanje sporova u skladu s točkom (f).

Uvjeti moraju biti poštteni i unaprijed poznati. U svakom slučaju, ove se informacije moraju pružiti prije sklapanja i potpisivanja ugovora. U slučaju sklapanja ugovora preko posrednika, gore spomenute informacije se također trebaju pružiti prije sklapanja ugovora.;

¹ SL EZ br. L 144, 4. 6. 1997, str. 19.

² SL EZ br. L 95, 21. 4. 1993, str. 29.

- (b) davanje odgovarajuće obavijesti o namjeri promjene ugovornih uvjeta i informiranje potrošača o njihovom pravu na opoziv nakon te obavijesti. Pružatelji usluga su dužni izravno obavijestiti svoje pretplatnike o svakom povećanju cijena najkasnije u tijeku jednog uobičajenog obračunskog razdoblja nakon povećanja cijena. Države članice će osigurati pravo potrošača na opoziv ugovora ukoliko ne prihvaćaju nove uvjete o kojima ih je obavijestio pružatelj usluga električne energije;
- (c) transparentne informacije o primjenjivim cijenama i tarifama te o standardnim uvjetima pristupa i korištenja usluga električne energije;
- (d) širok izbor načina plaćanja. Razlike u uvjetima moraju odražavati troškove dobavljača zbog različitih sustava plaćanja. Opći uvjeti moraju biti pravedni i transparentni. Moraju se izraziti jasnim i razumljivim jezikom. Potrošači moraju biti zaštićeni od nepravednih i varljivih načina prodaje;
- (e) besplatnu promjenu dobavljača;
- (f) transparentan, jednostavan i jeftin postupak rješavanja njihovih pritužbi. Sporovi se moraju rješavati pravedno i bez odlaganja uz nadoknadu troškova i/ili kompenzaciju, ako su osigurani. Gdje je moguće, trebaju se provoditi prema načelima iz Preporuke Komisije 98/257/EZ³;
- (g) poznavanje njihovih prava u vezi s općom uslugom, ukoliko imaju osiguran pristup istoj preko odredaba koje su države članice usvojile u skladu s člankom 3, stavkom 3.

PRILOG B

Korelacijska tablica

Direktiva 96/92/EZ	ova Direktiva
Članak 1.	Članak 1. Opseg
Članak 2.	Članak 2. Definicije
Članak 3. i 10, stavak 1.	Članak 3. Obveze javne usluge i zaštita potrošača
-	Članak 4. Praćenje sigurnosti opskrbe
Članak 7, stavak 2.	Članak 5. Tehnička pravila
Članak 4. i 5.	Članak 6. Postupak odobrenja izgradnje novih kapaciteta
Članak 4. i 6.	Članak 7. Nadmetanje za nove kapacitete
Članak 7, stavak 1.	Članak 8. Određivanje operatora prijenosnog sustava
Članak 7, stavci 3.-5.	Članak 9. Zadaće operatora prijenosnog sustava
Članak 7, stavak 6.	Članak 10. Odvojenost operatora prijenosnog sustava
Članak 8.	Članak 11. Stavljanje u pogon i ravnoteža
Članak 9.	Članak 12. Povjerljivost operatora prijenosnog sustava
Članak 10, stavci 2. i 3.	Članak 13. Određivanje operatora distribucijskog sustava
Članak 11.	Članak 14. Zadaće operatora distribucijskog sustava
-	Članak 15. Odvojenost operatora distribucijskog sustava
Članak 12.	Članak 16. Povjerljivost operatora distribucijskog sustava
-	Članak 17. Kombinirani operator
Članak 13.	Članak 18. Pravo pristupa poslovnim knjigama
Članak 14.	Članak 19. Odvojenost poslovnih knjiga
Članak 15.-18.	Članak 20. Pristup treće strane
Članak 19.	Članak 21. Otvorenost tržišta i uzajamnost

³ SL L 115, 17.4.1998, str.31.

Članak.21.	Članak 22.	Izravne linije
Članak 20, stavci 3.-4. i 22.	Članak 23.	Regulatorna tijela
Članak 23.	Članak 24.	Zaštitnr mjere
-	Članak 25.	Praćenje uvoza električne energije
Članak 24.	Članak 26.	Izuzeća
-	Članak 27.	Proces preispitivanja
Članak 25. i 26.	Članak 28.	Izvješće
-	Članak 29.	Ukinuća
Članak 27.	Članak 30.	Provedba
Članak 28.	Članak 31.	Stupanje na snagu
Članak 29.	Članak 32.	Adresati
-	Prilog A	Mjere zaštite potrošača